

Hannah Arendt
Zomercursus
2021-3

Petra Bolhuis
Maleutiek

Maleutiek_zomer 2021-Arendt_dag3 1

1

Denken willen en oordelen

- **Denken** gaat over een innerlijke dialoog in het nu, tussen verleden en toekomst. De inhoud komt noodzakelijkerwijs tot stand met beelden uit het verleden en het denken zelf onderbreekt de voortgang van de gebeurtenissen. Het is een 'stop en denk'.
- **Willen** gaat over de toekomst, het heeft vrijheid en contingentie in zich. Het gaat over projecten in plaats van over een voortgaand proces.
- **Oordelen** is de instantie die het nadenken en het willen met elkaar in verband brengt in relatie tot een wereld die door mensen gemeenschappelijk wordt bewoond.

Maleutiek_zomer 2021-Arendt_dag3 2

2

Denken

Denken is 'stop-en-denken'.

In eerste instantie om met zichzelf een eenheid te worden of te blijven.

Socrates wil het denken bij alle mensen wakker maken. Hij wil hen niet vertellen wat ze moeten denken, maar ze bevragen, opdat zij hun eigen non-contradictoire zelf vormgeven.

Dat is slechts in tweede instantie politiek van belang, zegt Arendt. Meestal merk je er niets van of iemand denkt of niet.

Maleutiek_zomer 2021-Arendt_dag3 3

3

Willen

Om werkelijk van politiek te kunnen spreken is er behalve denken ook willen nodig.

Willen heeft vrijwel altijd een zichtbare component omdat willen de toekomst gaat vormgeven.

Maar volgens Arendt is het gevaar dat bij willen de afslag naar 'maken' en naar 'verstand' voor de hand ligt. (doelgericht, efficiënt)

Maleutiek_zomer 2021-Arendt_dag3 4

4

Oordelen maakt denken politiek

Oordelen is ook de reflectie achteraf op wat er is gebeurd. Het is letterlijk na-denken.

Maar nu is de dialoog niet zoals bij denken- in je eentje, gericht op het leven met jezelf.

Denken en spreken zijn nu gericht op de gemeenschap, waarvan jij als individu deel uitmaakt.

Oordelen is die vorm van 'stop en denk' waardoor je – ook tegen je zin- politiek actief kunt worden.

Maleutiek_zomer 2021-Arendt_dag3 5

5

Wanneer denken en oordelen politiek wordt

Bijna nooit wordt het denken politiek schrijft Arendt. Behalve af en toe en dat zijn cruciale momenten.

Er zijn situaties in de geschiedenis waarin het gezond verstand het niet meer redt om te begrijpen wat er aan de hand is. Arendt zelf definieert de aanloop naar de verkiezing van Hitler als zo'n moment. Dan gebeuren er dingen in de publieke ruimte waarvan een denkend mens afstand zal nemen. Het stop-en-denken maakt dat iemand blijft staan. Omdat de dol geworden werkelijkheid verder gaat op de ingeslagen weg, staat de denker ineens alleen en in het zicht.

Maleutiek_zomer 2021-Arendt_dag3 6

6

Stop en denk

Privésfeer speelt bij Arendt een dubbele rol:

- Het is de plaats waar de denker zich terug kan trekken. Het is de veilige ruimte waarin de non-contradictie bewerkstelligt kan worden.
- Het is ook de plek van vriendschappen en familie die nooit de plek kan zijn waar het verruimde denken gevoed wordt.

Het publieke domein

Het verruimde denken en de verbeelding. Arendt pleit voor een privésfeer waar de overheid en de wet zich buiten houden. En ze pleit voor een verruimde denkwijze waarin ook ruimte is voor het anders zijn van de ander. Solidariteit en pluraliteit gaan hand in hand in de publieke sfeer.

Waar de scheidslijn loopt tussen privé en publiek is onderwerp van felle discussies. Juist als de sensus communis het denken voedt, kan een afgescheiden privésfeer - denk aan scholen of sportclubs - een impact hebben die de verruimde denkwijze niet ten goede komt.